

Gentse econoom vergelijkt begrotingssaneringen van Martens en Dehaene met die van De Wever

De herstelregeringen van de premiers Martens en Dehaene (beiden CVP/cd&v) verbeterden in de crisisjaren 80 en 90 de begroting meer dan de regering-De Wever nu van plan is. Maar die regeringen hadden het ook veel makkelijker dan nu, besluit de Gentse econoom Gert Peersman uit vergelijkend onderzoek.

“Ik durf te stellen dat we vandaag voor een nog grotere uitdaging staan (*dan in de jaren 90, BE*)”, zei Bart De Wever (N-VA) bij zijn State of the Union. MR-voorzitter Georges-Louis Bouchez viel hem in deze krant bij. [“Die hele mythevorming rond Dehaene begrijp ik niet goed”, mopperde hij.](https://www.demorgen.be/nieuws/mr-voorzitter-georges-louis-bouchez-ik-denk-dat-n-va-moet-begrijpen-dat-niet-alleen-bart-de-wever-in-staat-is-om-politiek-te-bedrijven~b01a570e/) (<https://www.demorgen.be/nieuws/mr-voorzitter-georges-louis-bouchez-ik-denk-dat-n-va-moet-begrijpen-dat-niet-alleen-bart-de-wever-in-staat-is-om-politiek-te-bedrijven~b01a570e/>) Volgens Bouchez had Dehaene vooral geluk met de groei, verhoogde hij de belastingen fors en bespaarde hij op de index. Versta: die luxe heeft Arizona niet.

Evengoed zijn er stemmen, zoals die van Vooruit-nestor Louis Tobback in *Humo* deze week, die menen dat De Wever “nog niet tot aan de enkels van Dehaene” komt. Wie heeft gelijk? Econoom Gert Peersman (UGent) zocht het uit. Zijn besluit geeft ‘Team Arizona’ op een cruciaal punt gelijk: in de periode van Martens en Dehaene was het makkelijker om te saneren. “De perceptie strookt niet altijd met de realiteit.”

Op het eerste gezicht voerden de christendemocratische premiers nochtans een veel ingrijpendere sanering door, ook omdat het nodig was. De regeringen Martens V en VI slaagden erin om in zes jaar het megatekort van 15,5 procent van het bbp terug te dringen naar 6,6 procent. Onder de regeringen-Dehaene daalde het tekort van 8,8 procent in 1992 tot 1,3 procent in 1999.

Tegenover dergelijke cijfers steekt de verwachte budgettaire verbetering in deze regeerperiode bleekjes af: van het tekort van 4,7 procent in 2025 zou in 2029 nog altijd 4,5 overblijven – áls het lukt.

Maatschappelijke ruimte

Maar er is dus een maar. De regeringen-Dehaene realiseerden de helft van de begrotingsverbetering dankzij een internationaal dalende rente. De andere helft komt grotendeels van belastingverhogingen, vooral op consumptie, bedrijfswinsten en de personenbelasting. Het befaamde Globaal Plan van Dehaene bevatte ook pittige ingrepen in de index en loonmatiging, maar op de uitgaven bespaarde de regering niet echt.

De regering-Martens bespaarde wel fors, op alle posten, maar toch vooral op investeringen. Ook daarover is Peersman kritisch. “Het zijn de volgende regeringen die de prijs van deze besparingen hebben betaald.” Het matige niveau van sommige overheidsdiensten vindt hier zijn oorsprong.

Zeker in vergelijking met de periode-Dehaene heeft de regering-De Wever het dus lastiger. Ze moet niet rekenen op lagere rente, integendeel, en de politieke en maatschappelijke ruimte voor hogere belastingen is beperkt.

Hét grote verschil tussen de twee regeerperiodes is evenwel de fors gedaalde groei van de productiviteit, de bijdrage van alle arbeid aan de totale welvaart. Hoge productiviteit, door efficiënter en winstgevender werk, stimuleert de groei.

Die productiviteit groeit vandaag veel matiger dan in voorbije decennia. Met de huidige productiviteitscijfers, zouden de regeringen-Martens en -Dehaene veel minder ver geraakt zijn.

‘De kernles is dat een begrotingssanering zonder sterke productiviteitsgroei ofwel politiek explosief, ofwel economisch verstikkend wordt’

Peersman

Dat is wel niet meteen geruststellend nieuws voor de huidige regering. “De kernles uit de saneringen van Martens en Dehaene is dat een begrotingssanering zonder sterke productiviteitsgroei ofwel politiek explosief, ofwel economisch verstikkend wordt”, besluit Peersman.

En daar schieten de huidige regeringen tekort, vindt hij. De productiviteit slabakt niet alleen, sommige beleidskeuzes “werken zelfs contraproductief”. De econoom stipt aan dat een centenindex voor de hogere lonen, regulering of veralgemeende flexi-jobs productiviteitsgroei juist afremmen, net zoals de besparing van de Vlaamse regering op onderzoek en ontwikkeling. Hij besluit: niet zozeer ‘jobs, jobs, jobs’ maar wel productievere jobs zijn de sleutel.

Bart Eeckhout